

Från ”*allestädes messades*” (Peder Swart 1560) till ”*sen messades det*” (Bloggmix 2013) Opersonlig passiv i svenskans historia

Elisabet Engdahl & Dominika Skrzypek

Med opersonlig passiv menar vi i det här föredraget exempel som i (1a):

- (1) a. Det **dansades** på bryggan (*av ungdomarna).
- b. *Det **blev dansat** på bryggan.

I dagens svenska används vanligen morfologisk *s*-passiv i opersonlig passiv, medan perifrastisk *bli*-passiv, som i (1b), inte låter naturligt. Karakteristiskt för opersonlig passiv är att verbet är intransitivt, att det normalt tar en animat agent men denna agent är underförstådd. Vidare utförs aktionen oftast mer än en gång, antingen upprepad eller av mer än en person (SAG 4:371 ”en aktion i flertal”).

I den äldsta svenskan användes däremot både *s*-passiv och perifrastisk *varda*-passiv i opersonlig passiv, se (2)–(3). Från början av 1500-talet började *bliva* tränga ut *varda* som passivt hjälpverb.

- (2) **Varper in gangit** at opnom dorom. (ÄVgL, 1225)
varder ingånget genom öppna dörrar
- (3) æn þær **hæriæs** ok **brænnis** (UL, 1296)
om där härjas och bränns
- (4) Här om **bleff** mijket **disputeradt** och **handlat** (Swart, 1560)

Som visas i (4), användes opersonlig passiv även med bundet adverbial. Detta är fortfarande en vanlig konstruktion.

- (5) Det **talades** om kriget.

Vi undersöker hur opersonlig passiv förhåller sig till andra opersonliga konstruktioner och kommer att diskutera vilken roll framväxten av det expletiva subjektet *det* har spelat.

Referenser

- Engdahl, Elisabet & Laanemets, Anu. 2015. Opersonlig passiv i danska, norska och svenska: en korpusstudie. *Norsk Lingvistisk Tidsskrift*, 33(2), 129–156.
- Falk, Cecilia. 1993. *Non-referential subjects in the history of Swedish*. Lund: Department of Scandinavian Languages, Lund University.
- Falk, Cecilia, Adrian Sangfelt & Ida Larsson, u.u. Kapitel 2 Verbal morfosyntax. I: Falk, C. & L-O. Delsing *Svensk syntaxhistoria*.
- Skrzypek, Dominika & Elisabet Engdahl. 2024. Impersonal passive constructions in the history of Swedish. Föredrag vid ICCG 13. Göteborg.